

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 18 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1909

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΟΜΕΝΗ

Καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκάλους . . . 3
ἐν τῇ ἑξωτερικῇ φράγκᾳ χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† (Πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος BENIAMIN
† Ὁ ἀρχιεραγματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ.

Επίτιμος διευθυντὴς καὶ ἀρχισυντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

Πᾶσα αἴτησις ἢ χρηματικὸν ἔμβασμα ἀπευθυντέα ἐπ' ὀνόματι τοῦ διευθύνοντος τὸ γραφεῖον ἀρχιμ. Καλλ. Δελικάνη. Πᾶσα δὲ πληρωμὴ δεόν ἀπαραιτήτως νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ λογιστηρίου τῶν Πατριαρχείων κ. Κ. Ἰωαννίδου καθὼς καὶ τὴν σφραγίδα τῆς « Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ».

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΕΝ Τῷ ΕΛΛ. ΦΙΛΟΛΟΓΙΚῷ ΣΥΛΛΟΓῳ
κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας ἐξ ἀφορμῆς τοῦ
ἱεροσολυμιτικοῦ ζητήματος.

**Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, καὶ λοιπὸν φιλό-
χριστον καὶ φιλογενὲς ἀκροατήριον.**

Διηγοῦνται περὶ τινος τῶν κρατίστων θεολόγων τῆς Δύσεως, τοῦ πολλοῦ Μάρτενσον, ὅτι ἀρχὴν αὐτοῦ εἶχεν ἐν τῷ κηρύγματι νὰ ἐπιδιώκῃ πρὸ παντὸς τὴν διαφώτισιν τῶν ἀνωτέρων τῆς κοινωνίας τάξεων ἀναφορικῶς πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Διότι ἐφρόνει ὅτι ἐπιτυχάνων τούτου, ἐξασφάλιζε συγχρόνως τὴν διαφώτισιν τῶν κατωτέρων κοινωνικῶν τάξεων, ὡς ἐκ τῆς ἐπιρροῆς ἣν ἐξασκοῦσιν αἱ πρῶται ἐπὶ τῶν δευτέρων. Ἡ ἀρχὴ αὕτη, τῆς ὁποίας τὴν ὀρθότητά οὐδεὶς, νομίζω, δύναται νὰ διχνοφισθητῇ ἡγάγε καὶ ἐμὲ σήμερον ἐνώπιον ὑμῶν. Πειθόμενος σεπτῇ κελεύσει τῆς Α. Θ. Π. τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν δεσπότη καὶ Οἰκουμ. Πατριάρχου, ἀνῆλθον [τὸ] τετιμημένον τοῦτο βῆμα τοῦ πρεσβυτείου Φιλολ. Συλλόγου [ἐπὶ] τῷ σκοπῷ, ὅπως ἐν τῇ [ιδιότητί] μου ὡς [ταπεινὸς] λειτουργὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἐξάχω ἐνώπιον [τοῦ] ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου αὐτοῦ τὴν

σημασίαν τῆς σήμερον ἀγομένης Πανηγύρεως τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν συσχετισμῷ πρὸς τοὺς σημερινούς ἀγῶνας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολ. Ὁρθοδοξοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ἰδίᾳ τοῦ προσφάτου ἀγῶνος, ὃν διεξάγει αὕτη πρὸς διατήρησιν τῶν προαιωνίων δικαίων αὐτῆς ἐν τοῖς ἀγίοις καὶ θεοβαδίστοις τόποις. Ἡ ἐξασφάλισις ὀρθῆς καὶ ὁμογνώμονος ἀντιλήψεως τῶν θεμάτων τούτων παρὰ τῇ τάξει τῶν ἡμετέρων λογίων καὶ ἐπιστημόνων εἶναι συγχρόνως ἐξασφάλισις ὀρθῆς καὶ ὁμογνώμονος ἀντιλήψεως παρὰ τῷ ἡμέτερῳ λαῷ. Ὅτι δὲ αἱ σημεριναὶ περιστάσεις, ἃς διερχόμεθα ὡς Ἐκκλησία καὶ ἔθνος, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἐπιβάλλουσι, ὅπως παρὰ πᾶσιν ἡμῖν ἐν ὑπάρχει κοινὸν φρόνημα, προκειμένου περὶ τοιούτων κεφαλαιωδῶν ζητημάτων, τοῦτο περιττὸν θεωρῶ διὰ πολλῶν νὰ ἀναπτύξω ἐνώπιον τοῦ πεφωτισμένου τούτου ἀκροατηρίου.

Ἡ σήμερον ἀγομένη Πανήγυρις τῆς Ὁρθοδοξίας ἰδιαιτέραν κατέχει καὶ ἐξαιρετικὴν θέσιν μετὰ τῶν πανηγύρεων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Δὲν εἶναι ἀπλῶς ἑορτασμὸς τῆς μνήμης ἐνὸς μόνου προσώπου διαλάμπαντος ἐν τῷ στερεώματι τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ, δὲν εἶνε ἀπλῇ ἀνάμνησις ἐνὸς μόνου γεγονότος, λαβόντος χώραν ἐν τῷ μακρῶν βίῳ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Ἀλλ' εἶναι συλλήβδην ὁ ἑορτασμὸς τοῦ ὅλου βίου τῆς Ἐκκλησίας, ἡ πανήγυρις τοῦ γενικοῦ θριάμβου αὐτῆς, τῆς ὅλης διὰ τῶν αἰώνων

θριαμβευτικής πορείας αυτής. Είναι μία ανακεφαλαίωση όλων των αγώνων των επί μέρους προσώπων, των υπέρ της αληθείας αγωνισμένων. Είναι, ἐνὶ λόγῳ, ἡ ὡς ἐν πανοράματι, ἀναπαράστασις μιᾶς μακρᾶς καὶ πείσμονος πάλης τῆς ἀληθείας κατὰ τῆς πλάνης, τοῦ φωτός κατὰ τοῦ σκοτός. Καὶ ἂν πᾶς ἐν γένει ὀρθόδοξος χριστιανὸς χαίρῃ φυσικῶς κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, βλέπων, πῶς ἐν τῷ διεξαχθέντι μακρῶνι τούτῳ ἀγῶνι ὑπερίσχυσε ἐπὶ τοῦ ἐν ἐμὲ πίστε αὐτοῦ, ὁ ἑλλην ὀρθόδοξος διπλὴν δικαιούται νὰ χαίρῃ χαρὰν βλέπων, ὅτι ἐν τῷ διεξαχθέντι τούτῳ ἀγῶνι τὸ εὐγενὲς ἔθνος, εἰς ὃ ἀνήκει, κατεῖχε πάντοτε τὴν θέσιν πρωταγωνιστοῦ, εἰς ἣν ἡ θεία Πρόνοια ἠυδόκησε νὰ τᾶξῃ αὐτό. Διότι εἰς τὴν χώραν, ἐν ᾗ οὗτος κατοικεῖ συνεκροτήθησαν αἱ Οἰκουμ. Σύνοδοι, αἱ καθορίσασαι τὴν ὀρθὴν πίστιν ἐναντίον τῶν κατὰ καιροὺς ἀναφανιστῶν δογματ. πλανῶν, καὶ εἰς τὴν ἀθάνατον γλῶσσαν αὐτοῦ συνεζητήθησαν καὶ διετυπώθησαν οἱ ὅροι τῶν Συνόδων τούτων, ὡς καὶ αἱ κανονικαὶ αὐτῶν διατάξεις. Διπλὴν οὗτος δικαιούται νὰ χαίρῃ χαρὰν διότι ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ εὑρε οὐ μόνον τὴν ἠθικὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ παλιγγενεσίαν, καὶ ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ὑπῆρξε δι' αὐτὸν ἄλλη Κιβωτός, σώσασα τὴν γλῶσσαν του καὶ τὸν ἐθνισμόν του ἐν τῷ ἐπιελθόντι κατὰ καιροὺς κατακλυσμῷ τῶν κατακτητικῶν κινήσεων ἄλλων ἐθνῶν.

Καὶ ναὶ μὲν ὑπάρχουσι καὶ μεταξὺ ἡμῶν οἱ ἄλλως πως φρονούντες ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Οἱ θεωροῦντες δηλ. ὡς περὶ τὴν τὴν διεξαχθεῖσαν μακράν ταύτην περὶ τὰ δόγματα πάλιν, τινὲς δ' ἴσως καὶ ἐπιβλαβὴ ὑπὸ τινος ἔποψιν. Πρὸς τοὺς οὕτως φρονούντας ὑπομιμνήσκομεν τὴν κοινῶς παραδεγμένην ἱστορικὴν ἀρχὴν, καθ' ἣν δὲν πρέπει τις ἐκ τῶν ὑστέρων διὰ τοῦ ἰδίου πήχεως νὰ μετρᾷ, καὶ νὰ κρίνῃ καὶ ἐπικρίνῃ γεγονότα καὶ πρόσωπα ἄλλης ἐποχῆς, πρόσωπα ζήσαντα καὶ δράσαντα ὑπὸ ὅλως διαφόρους συνθήκας, εὐρεθέντα ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν ἄλλου πνεύματος, καὶ ἔχοντα νὰ ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ ρεύματος τῶν χρόνων ἐκείνων.

Ἐπίσης ταῦτα λέγων, δὲν ἄγνοῶ, ὅτι ὑπάρχουσιν μεταξὺ ἡμῶν οἱ φρονούντες, ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ τηρῇται αὐστηρὰ διάκρισις μεταξὺ τῶν χριστιανῶν τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν, καὶ λέγοντες, τί βλέπει, ἀρκεῖ νὰ εἶναι τις χριστιανὸς καὶ ἀδιάφορος, ἐὰν θὰ εἶνε ὀρθόδοξος ἢ καθολικὸς ἢ διαμαρτυρούμενος. Καὶ ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω διὰ τοὺς ἐξετάζοντας τὰ πράγματα ἐμβριθῶς καὶ σπουδαίως. Δὲν ἀρκεῖ νὰ πιστεύῃ τις ἀπλῶς, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ὀρθὴν πίστιν. Ὁρθότης δὲ καὶ ἀκρίβεια περὶ τὴν πίστιν τοῦτο εἶνε ἀκριβῶς τὸ χαρακτηρίζον τὴν Ὀρθοδόξον, καὶ διακρίνον αὐτὴν ἀπὸ τῶν λοιπῶν χριστιανικῶν ὁμολογιῶν τὴν Ὀρθοδόξον, ἥτις ὑπῆρξε ἡ αὐτὴ πανταχοῦ καὶ πάντοτε μία καὶ ἀμετάβλητος, ὁμοία πάντοτε πρὸς ἑαυτὴν καὶ ἀπαράλλακτος ὡς εἶνε καὶ πρέπει νὰ εἶνε ἡ ἀγνὴ ἀλήθεια. Μὴ μεταλλάσσουσα καὶ μὴ μετασηματιζομένη κατὰ τὰς ἐκάστοτε περιστάσεις καὶ τὰ ἐπικρατοῦντα ρεύματα, ἀλλ' ἔχουσα τὴν τόλμην ν' ἀντεπε-

ξέρχεται κατὰ τῶν ρευμάτων τούτων, νὰ παλαίῃ πρὸς αὐτά, καὶ νὰ ἐξέρχεται ἐπὶ τέλους νικηφόρος καὶ θριαμβεύουσα. Οἱ πατέρες ἡμῶν. εὐρεθέντες, πρὸ ὀρισμένης διδασκαλίας, παραδοθείσης εἰς αὐτοὺς, γραπτῶς τε καὶ προφορικῶς διὰ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, λεγόντων ὅτι **εἰς ὑπάρχει Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα**, ἐθεώρησαν καθήκον ἑαυτῶν νὰ τηρήσωσιν τὴν πίστιν ταύτην μίαν καὶ ἀναλλοίωτον διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Λαβόντες ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην αὐτοὶ πρῶτον μεταξὺ ὅλων τῶν τότε ἰδωλολατρ. ἐθνῶν, τὸν θησαυρὸν ἐκείνον τῆς θείας χάριτος, ὅστις ἐγκλείεται εἰς τὰς δύο λέξεις — **Καὶνὴ Διαθήκη**, ἐφιλοτιμήθησαν ἀπαρμεύοντες νὰ μεταδίδωσιν εἰς τε τὰ ἄλλα σύγχρονα ἔθνη καὶ τὰς ἐπερχομένας γενεάς τὸν ἀνεκτίμητον τοῦτον θησαυρὸν, ἀψηφούντες καὶ ἀγῶνας, καὶ πολέμους, καὶ διωγμοὺς καὶ αὐτὸν τὸν μαρτυρικὸν θάνατον. Καὶ πρὸς τοίους, οἱμοί, ἐχθροὺς, καὶ πρὸς τοίους κινδύνους εἶχον νὰ ἀντιπαλαίσωσι οἱ γίγαντες ὄντως ἐκεῖνοι!

Ὅπως σχηματίζωμεν ἔστω καὶ ἀμυδρὰν ἰδέαν τοῦ πράγματος, λάβωμεν πρὸς στιγμὴν κατὰ νοῦν ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁποῖοι τινες ἦσαν καὶ ὅποσοι οἱ ἀποτελέσαντες τὴν πρώτην ἐπὶ γῆς χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν τῷ παραδείγματι τῶν ὁποίων ἠκολούθησαν καὶ οἱ λοιποὶ ἐφεξῆς, ὅποια μέσα κοσμικὰ διέθετον οὗτοι πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτῶν, ἀφ' ἐτέρου δὲ ὅποσον μέγας καὶ ὑψηλὸς ἦτο ὁ σκοπὸς, οὗ κατεστοχάζοντο. Οἱ πρῶτοι μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἦσαν δώδεκα τὸν ἀριθμὸν πτωχοὶ καὶ ἀγράμματοι ἄλιεις, καταδικωμένοι δ' ὑπ' αὐτῶν τῶν ὁμοφύλων τῶν Ἰουδαίων. Σκοπὸς δ' αὐτῶν ἦτο ἡ ἀνακαίνισις ὅλου τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου διὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἡ κατάργησις τῆς εἰδωλολατρίας, καὶ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῆς διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Σταυροῦ. Ὅποιοι ἀντιθέσεις μεταξὺ ὅλων τούτων τῶν ἐννοιῶν! Αὐτοὶ εἶχον ν' ἀντιπαλαίσωσι πρὸς μίαν τόσοσιν βαθέως ἐρριζωμένην θρησκείαν, ὅποια ἦτο εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ λατρεία τῶν εἰδώλων, ἡ κολακεύουσα τὰ χθαμαλὰ πάθη καὶ τὰς ἀδυναμίας τοῦ ἀνθρώπου, ν' ἀντιπαλαίσωσι πρὸς τοὺς βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας τῶν διαφόρων ἐθνῶν, οἱ ὅποιοι ἦσαν συγχρόνως καὶ οἱ θρησκευτικοὶ ἀρχηγοὶ τῶν ἐθνῶν τούτων, ν' ἀντιπαλαίσωσι πρὸς τὸν κόμπον καὶ τὴν οἴησιν τῆς συγχρόνου αὐτοῖς ἐλλ. φιλοσοφίας, ἥτις μετὰ περιφρονήσεως θ' ἀπέβλεπε πρὸς ἀνθρώπους τῆς κοινωνικῆς θέσεως τῶν ἀλίων τῆς Γαλιλαίας. Εἶχον περαιτέρω ν' ἀντιπαλαίσωσι πρὸς αὐτὰ τὰ πάθη καὶ τὰς ἀδυναμίας καὶ ἀστασίας τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἥτις διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Σταυροῦ ἐκαλεῖτο ν' ἀπαρνηθῇ ἑαυτήν, καὶ νὰ σταυρώσῃ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, **ἀεγκαινίζουσα ἐν ἑαυτῇ τὸν νέον, τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα**. Εἶχον τέλος ν' ἀντιπαλαίσωσι πρὸς τὰς ἀδιακόπους ἀμφιβολίας τοῦ ἀνθρωπίνου λογικοῦ, τὸ ὅποion ἐννοεῖ τὰ πάντα νὰ θέσῃ ὑπὸ τὴν βάσανον αὐτοῦ, καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ εὐρισκόμενα πέραν τῶν πεπερασμένων ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας του.

Καὶ ὅμως οἱ δώδεκα οὗτοι πτωχοὶ, ἀγράμματοι, καὶ

άνθρωπινως περιφρονημένοι ἄλλοις δὲν ἀπώκησαν, ἀλλ' ἐχώρησαν ὁμαλῶς εἰς τὸ ἔργον. Χωρήσαντες δὲ ἐπάλασαν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον κατὰ πάντων τῶν κινδύνων τούτων. Καὶ παλαίσαντες ἐξῆλθον νικηταὶ καὶ ἐστεφανωμένοι. Καὶ ταῦτα ἐντὸς ὀλίγων μόνον ἐτῶν. Διότι ἤδη ζῶν ὁ Ἀποστόλος Παῦλος καὶ πρὶν ἢ ἐτι ὑποστῇ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐν Ρώμῃ, εἶχεν ἰδρῦσει χριστιανικὰς Ἐκκλησίας πανταχοῦ τῆς ἑλλην. γῆς, μεθ' ὧν εὐρίσκετο εἰς διαρκῆ ἐπικοινωνίαν, καὶ πρὸς ἃς ἔγραφε τὰς ἀθανάτους καὶ θεοπνεύστους ἐπιστολάς αὐτοῦ. Εἶχεν ἰδρῦσει Ἐκκλησίας, καὶ δὴ μεταξὺ τοιούτων ἑλλ. κοινωνιῶν, ὅποια ἦσαν τότε ἡ Κόρινθος καὶ ἡ Ἐφεσος, περιώνυμοι διὰ τὴν ἐκλυσιν ἡθῶν καὶ τὴν φανατικὴν λατρείαν τῶν εἰδώλων. Εἶχεν ἰδρῦσει Ἐκκλησίας, τὰ μέλη τῶν ὁποίων ἐθεώρουν τιμὴν καὶ δόξαν ἐαυτῶν νὰ χύσωσι τὸ αἷμα τῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ παρελάσωσι πρὸ τῶν ὁμμάτων τοῦ ἀποτροπαίου Νέρωνος ὡς θύματα τῶν θηρίων ἐν τοῖς Σταδίοις τῆς Ρώμης, ἢ καί ποτε, ὡς ἄλλοι πυρσοὶ, νὰ φωτίσωσι τὰς νυκτερινὰς ἐορτὰς τοῦ σκληροῦ Τακίτου. Εἶχεν ἰδρῦσει Ἐκκλησίας μεταξὺ τῶν σπλάγχχνων τοῦ εὐγενοῦς ἑλλήν. λαοῦ, ὅστις ἠσπάσθη καὶ ἠγάπησε τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, μετὰ τῆς θερμότητος καὶ τῆς εἰς τὰ ιδεώδη ἀφοσιώσεως ἐκείνης, ἥτις ἀνέκαθεν ἐχαρκτηρίζεν αὐτόν, καὶ ὅστις ἦτο ἑτοιμος εἰς πᾶσαν θυσίαν ὑπὲρ αὐτῆς. Εἰς τρόπον ὥστε, ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀποστόλος ν' ἀπευθύνῃ πρὸς αὐτοὺς ἐγκωμιστικὰς ἀποστοφάς, ὅποια ἡ ἐξῆς πρὸς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ μαθητὰς αὐτοῦ. **Εὐχαριστοῦμεν, λέγει, ἰπὸ Θεοῦ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνησθῆναι ὑμῶν ποιοῦμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ὑμῶν, ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ... Εἰδότες ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ Θεοῦ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν... Καὶ ὑμεῖς νημπῶνται ὑμῶν ἐγεννήθητε καὶ τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, ὥστε γενέσθαι ἡμᾶς τύπος πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ. (Α' Θεσ. 1, 2.)**

Δεξάμενοι δὲ ἀπὸ οἱ πατέρες ἡμῶν τὴν ἀληθινὴν πίστιν παρὰ τῶν ἀγ. Ἀποστόλων, καθὼς καὶ τὴν φρικτὴν παργγελίαν τῶν αὐτῶν ἀγ. Ἀποστόλων. **Ἐὰν ὑμεῖς ἡ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐαγγελισάμεθα ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε ἀνάθεμα ἔστω. (Γαλ. 1, 8).** ἔστησαν ὡς τίμιοι καὶ γενναῖοι ἄνδρες σταθεροὶ εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν. Ἐφύλαξαν ἀκεραίαν τὴν παρακαταθήκην τῆς πίστεως ἐπὶ θυσίᾳ καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς αὐτῶν. Ἐπάλασαν γενναίως κατὰ παντὸς ὅστις ἠθέλησε νὰ διαστρέψῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ἀνάγκῃ, δὲν ἐδίστασαν νὰ ἀποκόψωσι αὐτόν τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, μετὰ πρῶτην καὶ δευτέραν παραίνεσιν καὶ νοουθεσίαν, ὡς μέλος σεσηπός, ἔστω καὶ ἂν ἦτο οὗτος ὁ φίλτατος αὐτῶν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ κυριώτερος ἀγὼν αὐτῶν ἐστράφη κατὰ τῶν ἐπι-

ζητησάντων διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς κενῆς ἀπάτης νὰ μεταβάλλωσι τὴν περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀληθῆ ἔννοιαν. Μετὰ ταῦτα, τῶν ἀγῶνων τούτων νικηφόρος περατωθέντων, ἠκολούθησαν ἕτεροι ἀγῶνες δογματικοὶ ἀφορῶντες οὐσιώδη καὶ λεπτὰ σημεῖα τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοῦτο διότι διάφοροι αἰρετικαὶ διδασκαλαὶ διέστρεφον τὰ σημεῖα ταῦτα καὶ ἐπεζήτουν νὰ παραπλανήσωσι τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς ὀρθῆς πίστεως. Τοὺς δογματικοὺς ἀγῶνας ἐπηκολούθησαν ἕτεροι ἀγῶνες, φέροντες χαρκτηρὴν πρακτικώτερον, οἵτινες κατὰ τὸ φαινόμενον μὲν δὲν ἦσαν ὅσας οἱ πρῶτοι σπουδαίτητος καὶ σημασίας διὰ τὸν καθόλου βίον τῆς Ἐκκλησίας, κατ' οὐσίαν ὅμως δὲν ὑπελείποντο ἐκείνων ὡς πρὸς τὰς συνεπειάς, ἃς ἠδύναντο νὰ ἐπιφέρωσιν, ἐὰν μὴ ἡ Ὁρθοδοξία ὑπερίσχυε καὶ ἐν αὐτοῖς.

Ἐννοῶ τοὺς ἀγῶνας περὶ τὸν καθορισμὸν τῆς ἱεραρχικῆς τάξεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὗς ἡγείραν αἱ ὑπερφίαλοι ἀξιώσεις τῶν παπῶν τῆς Ρώμης, ἐπιζητησάντων δεσποτεῖαν καὶ ἀλάθητον πληρεξουσιότητα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἥς μόνη Κεφαλὴ ἐστὶν ὁ Χριστός, καὶ ἐπιδιωχάντων τὴν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν συνένωσιν ἐξουσίας κοσμικῆς· πράγμα ὅλως ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἀποστολὴν τῶν λειτουργῶν τοῦ εἰπόντος ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

Καὶ ὅτι μὲν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶχε δίκαιον τηρήσασθαι ἐτήρησεν ἀνδρικήν ἄμα καὶ ἀξιοπρεπῆ στάσιν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μεγάλου ἐν πατριαρχαῖς Φωτίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ, ἀπέναντι τῶν τοιούτων ὑπερφιάλων ἀξιώσεων τῆς δυτικῆς ὁρῆς, τοῦτο οὐ μόνον αὐτόδηλον τυγχάνει διὰ τοὺς ἐρευνῶντας ἐμβριθῶς καὶ μὴ ἐξ ἐπιπολῆς τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς σημερινῆς ἀνέλιξεως τοῦ θρησκευτ. βίου ἐν τῇ Δύσει περιτρώως ἐπιμαρτυρεῖται. Διότι τὰ ἄτοπα, εἰς ἃ ἡγάγον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Δύσεως αἱ ἀξιώσεις αὐτῆς, πρόκεινται ἤδη εἰς τὴν ὄψιν ὅλων ἡμῶν, καὶ κρίνω ἐπομένως περιττὸν ν' ἀπαριθμήσω ταῦτα, ὁμιλῶν πρὸς εἰδύτας.

Ἄλλ' ὁ ἀγὼν τῆς Ὁρθοδοξίας δὲν ἔληξε καὶ μετὰ τὰ ἐπελθόντα μεγάλα ταῦτα γεγονότα ἐν τῇ ἱστορικῇ σταδιοδρομίᾳ αὐτῆς, οὐδὲ θὰ λήξῃ ποτέ. Διότι τοιοῦτος εἶναι ὁ προορισμὸς αὐτῆς. Νὰ ᾔῃ πάντοτε **στρατευομένη**. Καὶ εὐνόητον. Διότι ὁ ἀενάως ρέων καὶ μεταβαλλόμενος ἀνθρώπινος βίος παρουσιάζει φυσικῶς καὶ νῆα πάντοτε ζητήματα καὶ προβλήματα. Νέας ἐπιστημονικὰς ἀνακαλύψεις, ἢ προϋποθέσεις, νέας φιλοσοφικὰς θεωρίας, νέας σχέσεις τῶν ἐθνῶν πρὸς ἄλληλα καὶ νέας ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ἐπὶ ἐκάστου δὲ τούτων καλεῖται φυσικῶς ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ ἡ Ἐκκλησία νὰ εἴπῃ τὸν λόγον αὐτῆς, προσέχουσα ὅμως ἐκάστοτε, ὅπως μένῃ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐπηρείας, καὶ μὴ συναναφύρηται πρὸς ιδέας καὶ πράγματα, κοσμικὴν ἔχοντα καὶ πρόσκαιρον τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν προορισμὸν. Καὶ ἐντεῦθεν ἡ παρουσιαζομένη πολλάκις σύγκρουσις μεταξὺ τῶν νέων τούτων φαινομένων τοῦ βίου

ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ἀφ' ἑτέρου, ἥτις ὁμῶς σύγκρουσις δὲν πρέπει νὰ σκανδαλίζῃ ἡμᾶς. Τούτων μάλιστα, πρέπει νὰ χρησιμεύῃ ὡς ἀπόδειξις τῆς ζωτικότητος τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Διότι καθ' ἣν ἡμέραν θὰ ἐξέλινεν ἡ ἀντίθεσις καὶ ἡ σύγκρουσις αὕτη μετὰ τῶν κοσμικῶν ἀρχῶν καὶ ἰδεῖν ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς θείας διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας ἀφ' ἑτέρου, τότε θὰ ἠδύνάτο τις εὐλόγως, νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔπαυσε ζῶσα καὶ ἀντιτάσσουσα τὴν θείαν αὐτῆς ἀντίληψιν ἐπὶ τῶν **πραγμάτων** τοῦ συνεχῶς ρέοντος καὶ μεταβάλλομένου φθαρτοῦ τούτου κόσμου.

Καὶ ἄλλαι μὲν περίοδοι τῆς ἱστορίας τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἄλλαι εἶχον ζητήματα εἰς αὐτάς προσιδιζόντα καὶ ἀποτελοῦντα, ὡς λέγομεν συνήθως, τὰ φλέγοντα ζητήματα τῆς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τῶν μᾶλλον ἐπειγόντων ζητημάτων, ἅτινα παρουσιάζει ὁ σύγχρονος ἡμῶν βίος εὐλόγως δύναται τις ν' ἀκριβοῦσιν τὰ ἐξῆς ὡς τὰ μᾶλλον χρῆζοντα συντόνου προσοχῆς καὶ ἐνεργείας ἀπὸ μέρους τῶν σημερινῶν τυχῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι ἀφ' ἑνός μὲν τὰ ἀφορῶντα τὸ περιεχόμενον τῆς ἡμετέρας πίστεως, οἷον αἱ διάφοροι **ὑλιστικαὶ καὶ ὀρθολογιστικαὶ κακοδοξίαι**, αἵτινες ἀφορμὴν ἔσχον τὰς εἰς τὰς διαφόρους σφαίρας τοῦ ἐπιστητοῦ γενομένης ἀνκαλύψεως καὶ ἐφευρέσεως, ἃς οἱ μὴ ἐμβριθῶς ἐρευνῶντες τὰ πράγματα ἠθέλησαν νὰ μεταχειρισθῶσιν ὡς ὅπλα πρὸς προσβολὴν τῶν θεμελιωδῶν ἀληθειῶν τῆς ἀμωμῆτου ἡμῶν πίστεως, ὡς καὶ αἱ διάφοροι αἰρετικαὶ πλάναι, αἱ διὰ τῶν ὁργάνων τῶν ποικιλοπύμων προπαγανδῶν τεχνικῶς διασπειρόμεναι μετὰ τοῦ ἡμετέρου λαοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ ἀφορῶντα τὸ διοικητικὸν σύστημα τῆς Ἐκκλησίας, ὅποισι αἱ ἐκασταχοῦ παρουσιασθεῖσαι καὶ ὁλονέν παρουσιάζομεναι **φυλετικαὶ διακρίσεις** μετὰ τῶν μελῶν μίᾳ καὶ τῆς αὐτῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀπόρροιαι οὐσαι τῆς ἰδιαιτέρας ἐκείνης τάσεως πρὸς ἐθνικὴν ἀνθυπαρίαν τῶν διαφόρων χριστιανικῶν λαῶν, ἥτις καὶ χαρακτηρίζει ἐν γένει τὴν σύγχρονον ἡμῶν ἱστορικὴν περίοδον, ἰδίᾳ ἀπὸ τῶν πρώτων δεκαετηρίδων τοῦ περλεθόντος αἰῶνος. Ὁ λόγος ἡμῶν θὰ ἔδεικνεν εἰς δυσπεριόριστον μῆκος, ἐὰν ἠθέλομεν σήμερον νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν εξέτασιν τῆς οὐσίας ἑνὸς ἐκαστοῦ τῶν φλεγοντῶν τούτων ζητημάτων τοῦ συγχρόνου ἐκκλησιαστικοῦ βίου, καὶ νὰ καταδείξωμεν τὴν σπουδαιότητά τοῦ ἁγῶνος, ὃν ἔχει νὰ διεξάγῃ ἡ Ἐκκλησία ὅπως ἐξέλθῃ νικηφόρος ἐν τῇ κατ' αὐτῶν πάλῃ. Τοῦτο μόνον θὰ περὶληψωμεν, ὅτι τινὰ τῶν ζητημάτων τούτων εἶναι κοινὰ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ὀρθόδοξους αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας, τὰς πανταχοῦ γῆς ἐγκατεστημέναις, ἔναι δὲ εἶναι κοινὰ καὶ εἰς τὰς ἐκτὸς τοῦ περιόλου τῆς ὀρθοδόξου εὐρισκομένης χριστιανικῆς κοινότητος. Ἀλλὰ δὲ πάλιν προσιδιζοῦσιν εἰς μόνον τὴν κατ' ἡμᾶς ἀνατολικὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, καὶ ὡς τοιαῦτα ἡμεσῶτερον ἡμᾶς ἐνδιαφέρουσιν, καὶ μᾶλλον σύντονον φυσικῶς ἐπισπῶνται τὴν προσοχὴν ἡμῶν, ὅποισι τὰ ζητήματα βουλγαρικόν, ἀντιοχικόν κλπ. Τοιοῦτον δὲ φλέγον κατ' ἐξοχὴν ζήτημα ἀνεφάνη καὶ ἐσχάτως περὶ ἡμῖν τὸ τὴν προσοχὴν σύμπαντος τοῦ ἐν Ἀνατολῇ ὀρθοδόξου κόσμου, καὶ δὴ

τοῦ ἑλληνικοῦ, ζωηρῶς ἀπὸ τινος ἐπασχολοῦν ἱεροσολυμιτικὸν ἢ ἀκριβέστερον ἀγιοταφρικὸν ζήτημα. Ὅποιον τὸ ζήτημα τοῦτο, τίς δὲ ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ, καὶ τίς ἡ σημασία αὐτοῦ διὰ τὴν ἐν Ἀνατολῇ Ὀρθόδοξον;

Ἡ ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς καὶ μετὰ χαρᾶς ὑπὸ πάντων ἀνεξικρέτως τῶν λαῶν τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας χαίρετιθεῖσα συνταγματικὴ μεταπολίτευσις ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν ἐξελήφθη ὑπὸ σημαντικῆς μερίδος τῶν ἐν Παλαιστίνῃ ὀρθόδοξων ἀρχιερέων χριστιανῶν ὡς εὐλογος ἀφορμὴ πρὸς διατύπωσιν ἀξιώσεων περὶ συμμετοχῆς εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῶν πᾶνσέπτων προσκυνημάτων τοῦ Παναγίου Τάφου ἐπὶ προκινεῖ ἀντροπῇ τῆς ἀπ' αἰῶνων κρατούσης ἐν τῇ διοικήσει τῶν προσκυνημάτων τούτων τάξεως, καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου ἐκείνου διοικητικοῦ συστήματος, ὑφ' οὗ διέπεται ἀνέκαθεν ἡ πρεσβυγενὴς Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων. Ἐντεῦθεν προήλθεν ὁ δεινὸς ἐκεῖνος σάλος, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποῦ διέτελει ἀπὸ διμήνου καὶ πλέον ἡ Σιωνίτις Ἐκκλησία καὶ ἡ ἀναποτρίτως μετ' αὐτῆς συνδεδεμένη ἀγιοταφρικὴ ἀδελφότης, ἥτις διεξάγει σήμερον ἁγῶνα μέγιστον πρὸς διατήρησιν τῶν προαιωνίων δικαιωμάτων αὐτῆς ἐπὶ τῶν πανσέπτων ἐκείνων προσκυνημάτων. Ὁ ἐκ τῆς ἀπωλείας τυχὼν τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν τούτων κίνδυνος εἶνε μέγας καὶ δι' ἄπασαν μὲν τὴν ὀρθόδοξον καὶ ἐν γένει, ἰδίᾳ ὁμῶς διὰ τὴν ἑλληνικὴν ὀρθόδοξον Ἀνατολήν, ἥτις διὰ τῆς ἀπωλείας ταύτης μέλλει νὰ στερηθῇ ἑνὸς τῶν σπουδαιοτάτων στόλων καὶ ἐρείσματων τοῦ θεοτεύκτου οἰκοδομήματος αὐτῆς. Εὐεξήγητος ὅθεν ἡ καταλαβοῦσα σύμπασαν τὴν ἐν Ἀνατολῇ ἑλληνικὴν ὀρθόδοξον συγκίνησις ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν ἀπὸ τινος ἐν τοῖς ἁγίοις ἐκείνοις τόποις. Εὐλόγος δὲ καὶ ἡ παρατηρουμένη σύντονος ἀπὸ κοινοῦ ἐνεργεῖα πάντων τῶν συνενδιαφερομένων ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν ἡμῶν κέντρων πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ἐπικρεμαμένου κινδύνου. Καὶ ναὶ μὲν καὶ ἄλλοτε μερὶς τις τῶν ἐν Παλαιστίνῃ ἀρχιερέων χριστιανῶν εἶχεν ἐγείρῃ παρομοίως ἀξιώσεις, ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ἡ δικτύωσις τῶν ἐν λόγῳ ἀξιώσεων φέρει χαρακτῆρα εὐρύτερον καὶ συστηματικώτερον, καὶ τοῦτο ἐξ ἀφορμῆς, ὡς εἶπον, τῆς ἐπ' ἐσχάτων ἐπελθούσης συνταγματικῆς μεταπολιτεύσεως ἐν τῇ ὀθωμανικῇ Κράτει.

Ἀλλ' οἱ τὰς ἀξιώσεις περὶ ἀναμείξεως εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τοῦ Παναγ. Τάφου ἐγείραντες χριστιανοὶ τῆς Παλαιστίνης ὥφειλον πρὸ παντός νὰ γνωρίζωσιν, ὅτι τὸ ἀπὸ αἰῶνων κρατήσαν ἐκεῖ σύστημα διοικήσεως τῶν ἱερῶν Προσκυνημάτων δὲν εἶναι προϊόν τοῦ καταλυθέντος ἀπολυταρχικοῦ συστήματος, ὥστε πεσόντος ἐκείνου, νὰ συγκαταπέσῃ καὶ τοῦτο μετ' αὐτοῦ. Ἀλλ' εἶναι σύστημα διοικήσεως ἀνέκαθεν ὑπάρχον αὐτόθι ἀπ' αὐτῆς τῆς ἰδρύσεως τῶν ἐν λόγῳ προσκυνημάτων, τὸ ὅποιον ἐσεβάσθησαν πᾶσι αἱ κατὰ καιροῦς ἐπελθοῦσαι ἀνὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα πολιτικαὶ καὶ κυβερνητικαὶ μεταλλαγαί. Διότι ἡ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἡ Παλαιστίνη ἐν γένει εἶναι μία ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων χωρῶν τῆς ὑψηλῆς, αἵτινες ἐξαιρετικῶς συμμετέσχον εἰς ὅλας τὰς κατὰ διαφόρους και-

ρους επισυμβάσας μεγάλης πολιτικής μεταβολάς. Και ένα περιορισθῶμεν εἰς μόνον τὰ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἐντεῦθεν καταλαβόντα τὴν χώραν ταύτην ἔθνη, παρατηροῦμεν, ὅτι μετὰ τοὺς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ Ρωμαίους, τοὺς διαδεχθέντας τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας ἐν τῇ κυριαρχίᾳ τῆς χώρας ἐκείνης, διήλθον ἀλλεπαλλήλως δι' αὐτῆς Βυζαντινοὶ, Πέρσαι, Ἀρβες, Σταυροφόροι, Αἰγύπτιοι, Σουλτάνοι, καὶ τελευταῖον οἱ ἔνδοξοι τῶν Ὁσμανιδῶν κατακτηταί. Ἀλλ' ἐν τῇ ἀλλεπαλλήλῳ ταύτῃ μεταβολῇ κυριαρχίας τὸ διοικητικὸν τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας σύστημα παρέμεινε πάντοτε τὸ αὐτὸ ἀμετάβλητον διὰ τῶν αἰώνων, ὡς καθωρίσθη ὑπὸ τῶν πρώτων ἰδρυτῶν τῶν Προσκυνημάτων τούτων βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων. Ὅποιόν τι δὲ ἦτο ἀρχῇθεν τὸ σύστημα τοῦτο; Ἀνατρέχοντες εἰς τὴν πρώτην ἀρχὴν τῆς ἰδρύσεως τῶν πανσέπτων τούτων Προσκυνημάτων, παρατηροῦμεν, ὅτι ἡδὴ ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων ἰδρυτῶν αὐτῶν, τῶν ἰσχυροτάτων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, οἵτινες πρώτοι, θείῳ ζήλῳ κινούμενοι, ἐσκόρπισαν ἀπειδίως τοὺς βασιλικούς θησαυρούς αὐτῶν, ὅπως κτίσωσι διαφόρους ναοὺς καὶ μοναστήρια ἐν Παλαιστίνῃ ἐπὶ τῶν θεοβλασφηγιῶν ἐκείνων μερῶν, ἅτινα ἰδιόρυσον κατέχουσιν θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἥτοι τὸν πᾶν, καὶ περικαλλῇ ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, ὅπου ὑπάρχει ὁ Παν. Τάφος καὶ ὁ φοικτὸς Γολγοθᾶς, τὸν τῆς Βηθλεὲμ, ὅπου τὸ σπήλαιον τῆς θείας Γεννήσεως αὐτοῦ, τὸν τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν, ὅπουθεν ἡ εἰς οὐρανὸν ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, τὸν τῆς ἀγ. Σιών, ἔνθα ἦσαν οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, συνηγμένοι καὶ ἔνθα καὶ ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Παν. Πνεύματος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς ἐγένετο, τὸν ἐν Ναζαρέτ, τῇ πόλει τοῦ Χριστοῦ, τὸν ἐν τῷ Θωβῶρ, καὶ ἐν τῷ Καρμηλίῳ Ὄρει, ἐν ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἐν τῇ λίμνῃ τῆς Γεννησαρέτ, ἔνθα περιπατῶν ὁ Κύριος τὰ θεῖα αὐτοῦ ἐπετελεῖ θαύματα (Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ., ἐν βίῳ Κωνσταντίνου Γ', κε'—μ') πανταχοῦ λέγω, ἔνθα τοιαῦτα πᾶν. Προσκυνηματα ἀνηγέρθησαν ἐλήφθη φροντίς, ὅπως ἡ φύλαξις καὶ περιποίησις αὐτῶν ἀνταθεῖ εἰς ἀνδρας τεταγμένους, καὶ δυναμένους νυχθημερόν νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἐπ' αὐτῶν. Ἰδιαιτέρως δ' εἰσὶ γνωστοὶ οἱ οὕτω καλούμενοι «Σπουδαῖοι» ἥτοι μοναχοὶ θεωρούμενοι ὡς φύλακες τοῦ Παν. Τάφου, ἰδιαιτέρον μοναχικὸν τάγμα ἀποτελοῦντες καὶ χρησιμεύσαντες οὕτως ὡς ἡ πρώτη ἀγιοτ. Ἀδελφότης, ὁ αἰώνιος καὶ ἀκοίμητος φρουρός, ἡ χριστιανικὴ οὕτως εἰπεῖν, κούρτωδία τοῦ θεοδέγμονος Τάφου τοῦ Χριστοῦ. Ἐπίσης κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, ἥτοι κατὰ τὸν 4 μ. Χ. αἰῶνα, ἰδρύονται εἰς διάφορα περὶ φανῇ μέρη τῶν ἀγ. Τόπων μοναστήρια πολυάριθμα καὶ οὕτω καλούμενα «Λαύρα» ὅποια ἡ Λαύρα τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος κατὰ τὴν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὴ κατωφεικὴν καὶ ἐρημικὴν ὁδὸν, καὶ ἡ τοῦ Ἰλαρίωνος, κατὰ δὲ τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα τὰ περιώνυμα κοινόντα Θεοδοσίῳ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου, Ἰωάννου τοῦ Χοζεβίτου, Γερασίμου, τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, (σωζόμενον καὶ μέχρι σήμερον) καὶ Σάββα τοῦ ἡγιασμένου, σωζόμενον ἐπίσης καὶ μέχρι τοῦδε

καὶ ἀριθμοῦν πλείστους μοναχοὺς ἐκ πάσης ἑλλ. γῆς συναγυρομένους.

Ἐκταύτως ἐξέχουσιν κατέχουσι θέσιν τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτ. Ἰουστινιανοῦ περὶ τὰ μέσα τοῦ 6ου μ. Χ. ἀνεγερθέντα πολλὰ καὶ μεγάλα Προσκυνηματα καὶ ναοί, πρὸς δὲ ξενῶνες διὰ τοὺς εἰς προσκύνησιν μεταβαίνοντας ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς ὑψηλοῦ, καὶ Νοσοκομεῖα (βλ. Προκοπίου περὶ Κτισμάτων Ἰουστινιανοῦ). Ἐκτός δὲ τῶν ἀνδρῶν μοναστηρίων καὶ γυναικεῖα ἰδρύθησαν τοιαῦτα κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὅποσον τὸ ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορίας Εὐδοκίας 460, ἥτις καὶ ἐτελεύτησε τὸν βίον αὐτόθι, καὶ τὸ τῆς ρωμαίας ἀριστοκράτιδος Μελάνης, ἰδρυσάσης γυναικεῖαν μονὴν μετὰ 90 παρθένων. Ὅλα δὲ τὰ μοναστήρια ταῦτα, κέντρα ὑπάρχοντα ἀσκήσεως μοναχικῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐκείνοις τόποις διωκοῦντο φυσικῶς κατὰ τοὺς ἔκτοτε καθορισθέντας κανόνας τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ἐν ἐνὶ δὲ τῶν μοναστηρίων τούτων τῷ τοῦ ἀγ. Σάββα διεισδυθῆναι καὶ τὸ τελειότερον τυπικὸν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τυπικὸν τοῦ ἀγ. Σάββα, ὅπερ καὶ ἐχρησίμευσεν ἀκολούθως ὡς βᾶσις ἐν τῷ σχηματισμῷ τοῦ τυπικοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐπὶ κεφαλῇ πάντων τῶν μοναστηρίων ἵσταται ἐν θέσει ἀνωτάτου ἡγουμένου καὶ ἐπόπτου ὁ κατὰ καιροὺς πατριάρχης Ἱεροσολύμων, περὶ αὐτὸν δὲ συνέρχονται οἱ πατέρες τῶν μονῶν τούτων καὶ συσκέπτονται περὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἱερ. Προσκυνημάτων, ὡς καὶ κατὰ διαφόρους ἐκτάκτους περιστάσεις, διὰ ζητήματα γενικωτέρας φύσεως. Οὕτως ἐπὶ παραδ., ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Ἠλίας κατὰ τὸν 5ον μ. Χ. αἰῶνα συναθροίζει περὶ ἑαυτὸν πλείονας τῶν δέκα χιλιάδων μοναχῶν ἐν ἐκτάκτῳ Συνόδῳ, καὶ ἐν αὐτῇ ἀναθεματίζει τὸν αἰρετικὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἀναστάσιον τὸν Δέκορον. (Παροβλ. καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου συνταχθέντα Πρακτικά τῆς Συνόδου καὶ τῆς Ἀδελφότητος Ἱεροσολύμων, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος, ἐν Ἐκκλησ. Ἀληθ. τόμ. Δ').

Ὑπὸ τοιοῦτο τρόπον διοικήσεως εὐρίσκει τὰ ἱερ. Προσκυνηματα καὶ λοιπὰ μοναστήρια αὐτόθι, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 7ου μ. Χ. αἰῶνος καὶ ὁ πρῶτος τῶν μουσουλμάνων κατακτητῶν τῆς Παλαιστίνης, ὁ Ὠμέρ Χατᾶπ, εἰς τὸν ὅποιον ὁ τότε πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος, ἀφ' οὗ ἐπὶ τέτταρτος ὅλους μῆνας μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ματαίως ἀντέστη εἰς τὴν στηθεὶαν πολιορκίαν ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ Ὠμέρ Ἀμρού καὶ Σερτζέτ, ἀνακμένων βοήθειαν ἐκ Βυζαντίου, παρέδωκε τὴν πόλιν, οὐχὶ ὅμως ἄνευ ὄρων καὶ συνθηκῶν, ἀλλὰ συνάψας πρότερον ἐγγράφους συνθήκας μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἀσφαλείας πάντων τῶν κατὰ τὴν Παλαιστίνην χριστιανῶν καὶ τῶν ἱερ. Προσκυνημάτων καὶ λοιπῶν μοναστηρίων.

Αἱ ἐγγράφοι συνθήκαι αὗται ἀποτελοῦσι τὸν οὕτω λεγόμενον «Ἀρχιδυναμὲν» τοῦ Ὠμέρ Χατᾶπ, τὸν δεθέντα κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ ἐκφράσιν «Ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς ὁμυγύρεως τῶν ἐντίμων φίλων Ἀπάλλα Ὁσμὰν ἱπν Ἀφφὰν καὶ Σαῖδ ἱπν Ζεῖδ καὶ τῶν λοιπῶν ἀ-

δελφῶν καὶ ἐντίμων φίλων». Ἡ συνθήκη αὕτη μεταξὺ τοῦ Ἀραβῶς κατακτητοῦ Ὡμέρ Χαττάπ ἀφ' ἑνός, καὶ τοῦ πατριάρχου τοῦ βασιλικοῦ ἔθνους τῶν Ρωμαίων Σωφρονίου, ἀφ' ἑτέρου, ἥτις εἶναι ὑπόσχεσις ἱερὰ καὶ ἥς τὸ κύρος κηρύσσεται αἰώνιον ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Προφήτου, ἡ δὲ τήρησις αὐτῆς ἐπιβάλλεται εἰς τὸ διηνεκές παντὶ πιστῷ ἢ πιστῇ βασιλεῖ, ἢ κριτῇ ἢ ἡγεμόνι ἐξουσίαν ἔχοντι ἐπὶ τῆς γῆς ἐπὶ ἀπειλῇ, ὅτι ὁ παραβάτης αὐτῆς ἔσται ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔως τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως παραβάτης τῆς διαθήκης τοῦ Θεοῦ καὶ μισητὸς τοῦ ἡγαπημένου αὐτοῦ Ἀποστόλου, διαλαμβάνει ρητὰς καὶ ἀπεριφράστου διατάξεις περὶ τῆς τηρήσεως καὶ τὸ διηνεκές τοῦ ὑπάρχοντος τέως συστήματος διοικήσεως τῶν ἱερῶν Προσκυνημάτων καὶ λοιπῶν μοναστηρίων. Ἐν αὐτῇ ρητῇ ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς, ἥτοι ὅτι ὁ Πατριάρχης τοῦ Βασιλικοῦ ἔθνους, καὶ οἱ ὑποτελεῖς ἱερεῖς, καλόγηροι καὶ καλογραῖαι θὰ περιθάλλωνται καὶ θὰ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ τὸ χαράτζι καὶ τὸ καφάρι καὶ ἀπληλλαγμένοι ἀπὸ ὅλας τὰς ἐπηρείας καὶ τοὺς φόρους ἐν τῇ ξηρᾷ καὶ τῇ θαλάσῃ καὶ ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι αὐτοὺς εἰς τὸν Καμαρὲν (= ναὸν τῆς Ἀναστάσεως) καὶ εἰς τὰ λοιπὰ αὐτῶν Προσκυνηματα καὶ ὅτι θὰ ἐκκοπῶσιν ἀπ' αὐτῶν τὰ αἷτια τῶν ἐνοχλήσεων καὶ, ὅτι θὰ ὑπάρχη ἐμπιστοσύνη ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν Μοναστηρίων αὐτῶν, καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ὑπὸ τὴν κυριότητα αὐτῶν λοιπῶν Προσκυνημάτων, τῶν ἐντός τε καὶ ἐκτός τῆς Ἱερουσαλὴμ.

Τὴν ἱερὰν δὲ ταύτην συνθήκην, ἥτις ἔχει ἔννοιαν θρησκευτικὴν διὰ τὸν Ἰσλαμισμόν, κατακυροῦσι καὶ πάντων τῶν ἐφεξῆς χλιφῶν τὰ Χάττι-Σερίφια καὶ Φιρμάνια καὶ Βεράτια μέχρι τοῦ πορθητοῦ τῆς Κων)πόλεως Μωάμεθ τοῦ Β', τοῦ Κατακτητοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐφεξῆς μέχρι τοῦ νῦν εὐηλέως ἀνάσσοντος ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου Θρόνου τῶν Ὁσμανιδῶν.

Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς ἱερᾶς συνθήκης τοῦ Ὡμέρ Χαττάπ καὶ τῶν ὑψηλῶν ὁρισμῶν τῶν διαδόχων αὐτοῦ χορηγεῖται καὶ μέχρι σήμερον τῷ ἐκάστοτε ρωμαίῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων τὸ ὑψηλὸν αὐτοκρ. βεράτιον, τὸ περιέχον τὰ ὡς ἄνω ρηθέντα δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν μητροπολιτῶν Ἐπισκόπων καὶ καλογήρων. Ἐπὶ τῇ βάσει ἐπίσης τῆς συνθήκης ταύτης συνετάχθη καὶ ὁ αὐτοκρ. Κανονισμὸς τοῦ ρωμαϊκοῦ Πατριαρχείου τῆς Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὸ τουρκ. ἔτος 1292, (=1877) ὁ καὶ σήμερον ἐν ἰσχύϊ ὑπάρχων.

Ἐν τῷ Βερκτίῳ δὲ καὶ τῷ Κανονισμῷ ὁρίζεται σαφές ἐν ὅλαις ταῖς λεπτομερείαις αὐτοῦ τὸ σύστημα τῆς διοικήσεως τῶν ἱερῶν Προσκυνημάτων καὶ τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων. Καὶ κατὰ μὲν τὸ Αὐτοκρ. Βεράτιον ὁ ρωμαῖος Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων, τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ μερῶν κατέχει καὶ ἐξουσιάζει πανθ' ὅσα καὶ οἱ προκάτοχοι αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς δικαιούται ἀφαι-

ρεῖν ἀπὸ τῶν χριστιανῶν αὐτοῦ τὰς ἐν τῷ θεῷ φρουρήτῳ Κράτει ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ Μονὰς μηδὲ ἐπεμβαίνειν, ἔχει τὸ δικαίωμα, ὅπως παραλαμβάνη τὰ τε χρήματα καὶ τὰ λοιπὰ πράγματα, ὅσα ἤθελον τυχὸν ἀφιερῶσθαι προσφέρειν ἢ κληροδοτήσθαι εἰς τὴν ἀγ. Πόλιν. Ὅταν δὲ ὁ Πατριάρχης ἢ αἱ Ἐπίτροποι αὐτοῦ θεωρῶσι τοὺς λογαριασμοὺς τῶν καλογήρων, μηδεὶς ἐπεμβαίνειτω. Τὰ ἀφιερωμένα κτήματα ταῖς Ἐκκλησίαις, ἀμπελούς, κήπους, τοιφλίκια, μῆλους, ἀγρούς, βουκησίμους γαίας, οἰκίας, ἐργαστήρια, ἀγιάσματα, Μοναστήρια καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια κατεχέτω καὶ ἐξουσιάζετω ὁ Πατριάρχης, καθ' ὃν τρόπον ἀνέκαθεν κατείχοντο καὶ ἐξουσιάζοντο μηδεὶς δὲ τῶν ἰσχυρῶν ἢ ἑτεροῦς τις παρενοχλεῖτω αὐτόν.

Κατὰ δὲ τὸν Κανονισμόν ὁ Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων εἶναι ἀρχηγὸς καὶ ἐπόπτης ἀπάντων τῶν Προσκυνημάτων, Μοναστηρίων καὶ Ἐκκλησιῶν, προσέτι δὲ διευθυντὴς τῶν εἰς τὰ Μοναστήρια ταῦτα ἀνηκόντων Σχολείων καὶ Νοσοκομείων. Ἡ περὶ αὐτὸν Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων καὶ Ἀρχιμανδριτῶν, συνερχομένη ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ, συσκέπτεται περὶ τῆς διοικήσεως τῶν θρησκευτικῶν ἀντικειμένων τῶν προσκυνημάτων, τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Μοναστηρίων... Συσκέπτονται ἐπίσης περὶ τῆς καλῆς διαχειρίσεως τῶν προσόδων αὐτῶν καὶ περὶ περιθάλψεως τῶν ἀπόρων τοῦ ἔθνους, ἀναλόγως τῶν εἰσοδημάτων τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Μοναστηρίων.

Κατὰ τὸν αὐτὸν Κανονισμόν ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς ἀγιοταφίτικῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Ἱερᾶς Συνόδου συμμετεχόντων καὶ δύο μόνον ἐντοπίων ἱερέων κατὰ τὴν ἐκλογικὴν συνέλευσιν, ἄνευ δηλονότι τῆς συμμετοχῆς οὐδενὸς λαϊκοῦ προσώπου, ἐνῷ τούναντίον παρ' ἡμῖν, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις πατριαρχικοῖς θρόνοις ἐν τῇ ἐκλογῇ τοῦ Πατριάρχου συμμετέχει καὶ ὁ λαός. Ἐκ τοῦ τρόπου δὲ τούτου τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων προηγουμένων παραδειγμάτων καὶ τῆς ὅλης ἐν γένει πράξεως τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων κατὰδὲλον γίνεται, πόσον ἡ ἀγιοταφίτικῇ ἀδελφότητι καὶ ἡ Ἱ. Σύνοδος Ἱεροσολύμων εὐρίσκονται ἐν πληρεστάτῳ δικαίῳ, ὅταν σήμερον ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπελθούσης αὐτόθι ὡς μὴ ὥφειλε πατριαρχικῆς κρίσεως διακηρύττουσαν, ὅτι αὐτῶν καὶ μόνον αὐτῶν ἀποκλειστικὸν δικαίωμα καὶ οὐδενὸς ἄλλου εἶναι ἡ παῦσις τοῦ καιροῦ Πατριάρχου, ὡς αὐτῶν καὶ μόνον ἀποκλειστικὸν δικαίωμα εἶναι ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ, καὶ ὅτι πᾶς ὁ διαμφισβητῶν αὐταῖς τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὅστις δῆποτε καὶ ἂν ᾖ οὗτος, εἴτε ἀρχὼν πολιτικός, εἴτε Πατριάρχης εἴτε ἀδελφός, εἴτε λαϊκός, φωρᾶται καταπατὼν τὰ ἱερώτερα τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης καὶ ὑποσκάπτων αὐτὰς. τὰς βάσεις τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς

Οἱ ἐξεγερθέντες κατὰ τῆς Ἀγιοτ. Ἀδελφότητος ἀρχαί

βόφωνοι χριστιανοί τῆς Παλαιστίνης, προβάλλουσιν τὸ ἄρθρον 111 τοῦ Ὁθ. Συντάγματος, τὸ ὁποῖον θεσπίζει τὴν σύστασιν ἐν ἐκάστῳ Καζᾷ Συμβουλίου ἐκάστης Κοινότητος καὶ ἀνατίθησι εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο τὴν διοίκησιν τῶν βακουφικῶν ἀκινήτων κτημάτων καὶ κεφαλαίων κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἰδρυτῶν καὶ συμφώνως πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἐθισμμένα. Ἀλλὰ δὲν χρειάζεται, νομίζω, παρὰ ὀλίγη καλὴ πίστις παρὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἄρθρου τοῦτου τοῦ διατάγματος, ἵνα ἀνομολογήσῃ τις ὅτι τοῦτο οὐδόλως ἔχει ὑπ' ὄψιν τὰ ἱερὰ Προσκυνηματα καὶ Μοναστήρια τοῦ ἁγ. Τάφου τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἦ τις ἄλλαν ἀφελής, ἵνα ἐκλάβῃ ὡς ἀπλᾶ κοινοτικά ἢ ἐθνικά βακουφία Καζᾶ ἢ Βιλαετίου τινός, καὶ περὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσιν, ὡς εἶδομεν, εἰδικὰ προαιώνια καὶ ἀδιασάλευτοι ἱερὰ συνθήκαι, καὶ εἰδικὰ σουλτανικά φερμάνια καὶ βεράτια καὶ εἰδικὸς Αὐτοκρ. Κανονισμός. Ἐν τῷ 111ῳ ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος ὁ λόγος εἶναι περὶ τῶν συνήθων βακουφικῶν κτημάτων, ὁποῖα ὑπάρχουσιν εἰς ἐκάστην Κοινότητα καὶ περὶ ὧν ἐτέθη ἡ γενικὴ αὕτη διάταξις καὶ οὐχὶ περὶ Προσκυνημάτων, οἷον εἶναι ὁ Παν. Τάφος, καὶ τὰ λοιπὰ αὐτόθι Προσκυνηματα, περὶ ὧν ὑπάρχουσιν εἰδικὰ διατάξεις καὶ Κανονισμοί. Περὶ τούτων δ' ὑπάρχει ἰδιαίτερον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, τὸ ἄρθρον 118ον τὸ ὁποῖον ρητῶς λέγει ὅτι ἀπᾶσαι αἱ νομικαὶ διατάξεις, οἱ Κανονισμοί, τὰ προηγούμενα ἔθιμα, τὰ ἥδη ἐν ἰσχύϊ, θέλουσιν ἐξακολουθήσῃ ἐφαρμοζόμενα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ἐφ' ὅσον δὲν ἤθελον τροποποιηθῇ ἢ καταργηθῇ διὰ Κανονισμῶν καὶ νόμων.

Πῶς λοιπόν, οἱ ἐπικαλούμενοι τὸ ἄρθρον 111 ἐλησμόνησαν τὸ ἄρθρον 118; Ἡ πῶς οἱ αὐτοὶ ἐλησμόνησαν ἕτερον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, τὸ ἄρθρον 11ον, τὸ τηροῦν ἀπαρμειώτα τὰ ἥδη κεκτημένα θρησκ. προνόμια ἐκάστης ἐθνότητος ἐν τῷ Κράτει;

Ἀλλ' ὅχι, σπεύδουσι πολὺ, παραπολὺ, οἱ καλοὶ μας οὗτοι ἀδελφοί, νομίζοντες ὅτι θὰ δυνήθωσι τόσον εὐκόλως νὰ μεταβάλωσι τὰ ἱερ. Προσκυνηματα τοῦ ἁγ. Τάφου τὰ ἔχοντα σημασίαν πανορθόδοξον, δὲς δ' εἰπεῖν, καὶ παγχριστιανικὴν καθόσον εἰς τὰ κυριώτερα αὐτῶν ἔχουσι καὶ μέρος καὶ χριστιανοὶ ἄλλων χριστ. Ὁμολογιῶν Προσκυνηματα, περὶ ὧν καὶ διεθνῆς εὐρωπ. Συνθήκαι ὑπάρχουσιν, καὶ στρατοὶ δὲ καὶ στόλοι χάριν αὐτῶν ἐκινήθησαν, πάλαι τε καὶ ἐσχάτως, κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον, Προσκυνηματα λέγω τοιαῦτα νὰ μεταβάλωσι εἰς ἀπλᾶ βακουφία Καζᾶ τινός, τῶν ὁποίων αὐτοὶ νὰ διευθύνωσι καὶ τὰς προσόδους καὶ τὰς τύχας καὶ τὴν διεθνῆ θέσιν, αὐτοὶ οἱ μηδ' ὀβολὸν ποτε συνεισενεγκόντες μήτε πρὸς ἱδρυσιν, μήτε πρὸς ἀνοικοδομήν, μήτε πρὸς συντήρησιν αὐτῶν. Ἐπειτα πῶς, ἀπαξ τεθείσης τῆς ἀρχῆς μεταβολῆς τοῦ αἰωνίου ἐκεῖ καθεστῶτος, θὰ ἡδύνατό τις εὐλόγως νὰ ἀποκρούσῃ παρομ. ἀξιώσεις ἐπεμβάσεως καὶ ἄλλων ὀρθοδ. ἢ μὴ χριστ. λαῶν, οἵτινες ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ προὔβαλλοντο; Δὲν θὰ ἐγεννῶντο ἐκ τούτου σπουδαίαι δυσχερεῖαι, καὶ δι' αὐτὴν τὴν Σεβ. Κυβέρνησιν μὲν, ἥτις ὤφειλε πρώτη αὐτὴ νὰ προὐδῇ τὰς ἐντεῦθεν προκυψούσας μεγάλας δυσχερεῖας.

Προκειμένου δὲ ἰδίᾳ περὶ τῶν προσόδων, τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων, διὰ τὰς ὁποίας ἴσως γίνεται ὁ μεγαλειότερος θόρυβος, ὀφείλομεν νὰ μὴ λησμονώμεν, ὅτι τὸ κοινὸν τοῦ Π. Τάφου πάντοτε εἰδείχθη πρόθυμον, καὶ περ μηδεμίαν ἔχον νομικὴν πρὸς τοῦτο ὑποχρέωσιν, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς φιλανθρωπίας πρὸς τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς πάσχοντας κινούμενον νὰ δαπανᾷ ἀφειδῶς, αὐτὸ βεβαρυμένον δι' ὑπερόγκων χρεῶν, ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν ἀπανταχοῦ τῆς Παλαιστίνης ἱερῶν ναῶν, ὑπὲρ μισθοδοσίας τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου, ὄντως πάντοτε ἐκ τῶν ἐντοπίων ἀραβοφώνων, καὶ τελούντος τὴν θείαν λειτουργίαν εἰς γλῶσσαν ἀραβικὴν, ἐν τε Ἱερουσαλὴμ (ἐν τῷ ἐνοριακῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Ἰακώβου) καὶ ἔξω εἰς τὰ λοιπὰ μέρη ὅπου ὑπάρχουσιν ἀραβόφωνοι Κοινότητες, ὑπὲρ συντηρήσεως ὁδοῶν καὶ πλέον σχολείων, ὑπὲρ συντηρήσεως νοσοκομείων, πληρωμῆς ἐνοικίων διὰ τοὺς πτωχοὺς, καὶ ἐν γένει θεραπείας πάσης ἀνάγκης καὶ υποθέσεως αὐτῶν, διὰ τὰ ὁποῖα πάντα ἀναγράφει ἐτησίως ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ τὸ κολοσσιαῖον δι' αὐτὸ ποσὸν τῶν 20 χιλ. λιρῶν. Τούτου δ' οὕτως ἔχοντος εἶναι ἄπορον τῇ ἀληθείᾳ πῶς οἱ καλοὶ οὗτοι χριστιανοὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ἁπλῶν ἐλεοδοτουμένων θέλουσιν αἰφνης νὰ παρουσιάσῃ εἰς θέσιν νομικοῦ ἀνταπαιτητοῦ τοῦ μόνου δικαιούχου τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων τῆς ἁγιοταφίτικῆς ἀδελφότητος. Ἀφ' ἑτέρου, ἀποκροῦν τὸ ἱερὸν κοινὸν τοῦ Π. Τάφου καθ' ὃ ἔχει δικαίωμα, καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀνάμιξιν παντός οἰουδήποτε λαϊκοῦ συμβουλίου ἐν τῇ διοικήσει τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων καὶ τῇ διαχειρίσει τῶν προσόδων αὐτῶν, δὲν θὰ εἶχε ὡς εἰμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν, δυσκολίαν τινὰ νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν σύστασιν καὶ μεταξὺ αὐτῶν κοινοτικῶν συμβουλίων, ὧν ἡ δικαιοδοσία νὰ περιορίζηται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐποπτείαν τῆς διοικήσεως τῶν τῆς Κοινότητος αὐτῶν πραγμάτων καὶ οὐχὶ τῶν γενικῆς σημασίας ἱερῶν προσκυνημάτων καὶ ἱερῶν μονῶν, εἰς ἃ οὐδὲν δικαίωμα ἀναμίξεως ἔχουσι, καὶ ἐν γένει νὰ προβῇ εἰς πᾶσαν δυνατὴν παρεχώρησιν ἄνευ βλάβης τῶν προαιωνίων δικαιωμάτων αὐτῆς. Λέγομεν τοῦτο καὶ τονίζομεν ἐπιτηδῆς, ὅπως ἀποκρούσωμεν πᾶσαν ἐνστάσιν ἀπὸ μέρους αὐτῶν, ὅτι δῆθεν ἀστόργως καὶ περιφρονητικῶς φέρεται πρὸς αὐτοὺς ἡ ἁγιοταφίτικὴ ἀδελφότης, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια ὅσα εἴτε ἐξ ἰδίων προφασιζόμενοι εἴτε παρ' ἄλλων ἐπιτηδῶς διδασχθέντες ἀναμασῶσι ἐκάστοτε καὶ διασαλπίζουσι ἕτερον ἐκάτερον. Ἄλλο τὰ κοινοτικά πράγματα αὐτῶν, καὶ ἄλλο τὰ ἱερὰ προσκυνηματα καὶ τὰ μοναστήρια τοῦ Π. Τάφου, καθὼς καὶ τὸ σύστημα τῆς διοικήσεως αὐτῶν, τὰ ὁποῖα ἀσφαλίζονται δι' ἰδιαιτέρων ἱερῶν κανονικῶν καὶ σουλτανικῶν διατάξεων, καὶ ὧν ἡ κατάργησις θὰ ἐσήμαινε τοῦτ' αὐτὸ τὴν ἄρδην ἀνατροπὴν τοῦ ὅλου ἡμῶν ἐν τῷ τουρκικῷ κράτει ἐκκλησιαστικοῦ καὶ προνομιακοῦ καθεστῶτος.

Τοιαύτη ἐν τῇ δυνατῇ συντομίᾳ ἡ σημασία καὶ ἡ σπουδαιότης τοῦ ἁγῶνος, ὃν ἔχει νὰ διεξαγάγῃ ἐν τοῖς ἁγίοις ἐκείνοις τόποις ἡ ἐν Ἀνατολῇ Ὁρθοδοξία, καὶ ὃν διήγειραν αἱ ἰδιοτελεῖς τάσεις σημαντικῆς μερίδος τῶν ἐν Παλαιστίνῃ

ἀραβοφώνων χριστιανῶν. Ἀλλ' ὅχι, ἐπαναλαμβάνομεν, σπεύδομεν πολὺ, πάρα πολὺ, οἱ ἀδελφοί μᾶς οὗτοι καὶ οἱ προστατάται αὐτῶν, νομίζοντες ὅτι θὰ δυνήθωσι τόσον εὐκόλως νὰ καταργήσωσιν ἱερὸν καθεστῶς αἰώνιον, χάριν ἰδιοτελῶν σκοπῶν. Σπεύδουσι πολὺ, νομίζοντες ὅτι ὁ αἰώνιος καὶ ἀκοίμητος φύλαξ τοῦ Π. Τάφου καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν προσκυνημάτων, ἡ γεναρὰ ἀγιοταφίτικῃ ἀδελφότητι, ἡ μὲ τούτους ἀγῶνας καὶ θυσίας εἰς χρῆμα καὶ αἷμα διατηρήσασα αὐτὰ ἀλώβητα διὰ μέσου τῶν αἰώνων, θ' ἀποχωρισθῇ αὐτῶν τόσον εὐκόλως, ὑποχωροῦσιν εἰς τὴν ὕλικήν βίαν καὶ τὰς ἀπειλὰς. Αὕτη εἶναι ἀρκούντως συνειθισμένη πᾶσαν θυσίαν καὶ πάλιν νὰ ὑποστῇ, ὅπως μείνῃ πιστὴ ἄχρι τέλους εἰς τὴν θέσιν, εἰς ἣν ἔταξεν αὐτὴν ἡ Ἱστορία τοσούτων αἰώνων, ἡ Ἱστορία τοσούτων θυελλῶν καὶ συμφορῶν. Προσκολλημένη εἰς τὸν Τάφον τοῦ Χριστοῦ, θὰ ἐξακολουθῇ μέχρι καὶ τῆς τελευταίας πνοῆς καὶ τοῦ τελευταίου ἀδελφοῦ αὐτῆς ἀντεχομένη στερεῶς καὶ μετὰ περιπαθείας τῶν ἱερῶν καὶ ἀθανάτων κειμηλίων τῆς χριστιανικῆς ἐκείνης Ἀκροπόλεως.

Καὶ ἤδη εἰσῆλθεν αὕτη, οἱμοί, εἰς τὸ στάδιον τοῦ αἵματος τοῦ ἀγῶνος πρὸς αἶσχος τῶν διωκτῶν αὐτῆς. Ἦδη ἐν δικστήματι δύο μηνῶν ἀριθμεῖ ἱκανὰ θύματα ἐνδοξα τοῦ ἀγῶνος αὐτῆς καὶ καθ' ἐκάστην τὴν τηλεγραφικὴν σύρμα ἐξαγγέλλει νέα τοιαῦτα. Πλὴν ὥς μὴ λιποψυχήσῃ! Ὅπισθεν αὐτῆς ἵσταται ἄγρυπνος καὶ συμπάσχουσα ὁλόκληρος ἡ ἐν Ἀνατολῇ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ὁλόκληρον τὸ ἐν Ἀνατολῇ Ἕλλην. Ἔθνος, ἐκ τῶν σπλάγγνων τοῦ ὁποίου προέρχονται οἱ μάρτυρες αὐτῆς. Τὸ ἑλληνικὸν Ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἐξεχουσῶν Κορυφῶν αὐτῆς, πάλαι τε καὶ νῦν ἐξέχεεν ἀφειδῶς τὸ χρῶμα καὶ αἷμα αὐτῆς πρὸς Ἰδρυσιν καὶ συντήρησιν τῶν ἀγίων ἐκείνων τόπων, ὑποβλήθην πολλὰ καὶ ὑπερανθρώπους θυσίας, καὶ μάλιστα εἰς χρόνους δυσχειμεροῦς δι' αὐτό. Καὶ ἐσχάτως εἰς τῶν γενναίων βαθυπλούτων ὁμογενῶν, ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Ζερβουδάκης ἔθηκεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἱεροῦ Κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου τὸ κολοσσιαῖον ποσὸν τῶν 100 χιλ. λιρῶν πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν αὐτοῦ. Ὡς μὴ λιποψυχήσῃ! Πατάσσουσα τοὺς καταπατοῦντας τὸν ὅρκον καὶ τὰς ἱερὰς ὑποσχέσεις αὐτῶν, καὶ ἐκβάλλουσα αὐτοὺς τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς περιβόλου ἀδιάφορον εἰς ποῖον βαθμὸν καὶ θέσιν εὐρίσκονται οὗτοι, ὥς συσφιγχθῇ αὕτη στενότερον διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ αὐτοθυσίας τῶν μελῶν αὐτῆς, καὶ, οὕτως ὥς στῇ ἡρωϊκῶς ἐναντι τῶν οὕτως σκαιῶς καὶ ἀγνωμόνως προσφερομένων πρὸς αὐτήν, καὶ ἀνταποδιδόντων ἀντὶ μάνας χολῆς! Ἐὰν οὕτω πράξῃ, ὥς βλέπομεν ἤδη ὅτι πράττει, ὥς εἶναι βεβαία, ὅτι θὰ κατισχύσῃ, παρ' ὅλας τὰς δυσμενεῖς συνθήκας, ὅφ' ὥς διεξάγει τὸν ἀγῶνα αὐτῆς. Διότι τοιαύτη ἦτο πάντοτε ἡ Ἱστορία ὅλων τῶν ἀγῶνων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας! Πάντοτε πρὸς τὸ αὐτὸ ἀνθρωπίνως ἀνίσχυρος, ἀλλὰ καὶ πάντοτε ἐξήρχετο νικηφόρος διότι εἶχε πεποιθῆσιν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀρχαίου Νυμφίου Αὐτῆς, τοῦ λέγοντος «Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε. Ἀλλὰ θαρσείτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον!» Ὡς

μὴ λιποψυχήσῃ, ἀλλ' ὥς καρτερήσῃ ἐνθυμουμένη ὅτι ὁ ἀγὼν αὐτῆς, εἶναι ἀγὼν ἱερὸς, ἀγὼν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, ἀγὼν ὑπὲρ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἀνεξαρτησίας συμπάσης τῆς ἐν Ἀνατολῇ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὥς εὐκόλως πᾶς τις ἡμῶν ἐννοεῖ. Τοὺς ἀδελφικούς καὶ παρηγόρους τούτους λόγους ἀπευθύνομεν μακρόθεν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τῆς ἀγιοτ. Ἀδελφότητος καὶ τοὶ οὗτοι παρέσχον ἤδη ἅπτα δείγματα τῆς εὐκρινούς ἀφοσιώσεως αὐτῶν εἰς τὸν Πανάγιον Τάφον, καὶ δὲν ἔχουσιν ἐπομένως ἀνάγκην τῆς ἡμετέρας προτροπῆς πρὸς τοῦτο. Ἀλλὰ καὶ ἡμῶν ἡ πρόθυμος ἐνταῦθα σήμερον παρουσία εἶναι τρανὸν δείγμα τῆς ἣν ἔχετε προθυμίας εἰς συμμετοχὴν ἐν τῷ ἱερῷ ἀγῶνι τούτῳ, ἕκαστος ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων αὐτοῦ. Ναι, οὕτω χωρῶμεν οἱ πάντες, ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ καὶ ὁμοφωνίᾳ χεῖρα διδόντες χεῖρι, καὶ ἔχοντες πεποιθῆσιν εἰς τοὺς θεοὺς λόγους τοῦ εἰπόντος: «Ἔως τέλους ἀγωνίσαι ὑπὲρ τῆς Ἀληθείας, καὶ Κύριος ὁ Θεός, ὑπερασπιεῖ Σου». Γένοιτο.

† Ὁ Ἀρχιεπ. τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἀρχιμ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

Εἰς τὸ προσεχές τεῦχος ἐκδοθήσονται τὰ χρονικά, αἱ νεκρολογίαι, αἱ εἰδήσεις ἐκ ξένων Ἐκκλησιῶν καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῶν κυριακῶν 22 φεβρουαρίου καὶ 1 μαρτίου.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Διαρρυθμισθέντος ἁρτίως τοῦ Γραφείου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ἐπὶ τὸ βέλτιον, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐν τῷ μέλλοντι ἀταξίας περὶ τὴν ἐγκαίρως καὶ ἀνελλιπῇ ἀποστολὴν τοῦ φύλλου, παρακαλοῦνται οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐκτὸς τοῦ κράτους συνδρομηταὶ ὅπως καταστήσωσιν ἡμῖν γνωστὴν πᾶσαν καθυστέρησιν ἢ μὴ παραλαβὴν αὐτοῦ, ὑποδεικνύοντες ἡμῖν, ὅσον ἐνεστὶν ἀκριβέστερον, καὶ τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν. Προσεχῶς δὲ ἀποσταλήσονται ἅπασιν τοῖς συνδρομηταῖς ἡμῶν οἱ ἐνεκα ποικίλων λόγων καθυστερήσαντες πίνακες τῶν εὐρετηρίων καθὼς καὶ τὰ ἐξωφύλλα τῶν ἐτῶν ΚΣΤ', ΚΖ' καὶ ΚΗ'.

Ἐφιστῶμεν πρὸς τοὺς τὴν προσοχὴν τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἐν τῇ προμετωπίδι τοῦ φύλλου καταχωριζομένης εἰδοποιήσεως, καθ' ἣν πᾶσα μὲν αἴτησις ἢ χρηματικὸν ἔμβασμα ἀπευθυντέα ἐπ' ὀνόματι τοῦ διευθύνοντος τὸ γραφεῖον ἀρχιμ. Καλλ. Δελικάνη, πᾶσα δὲ πληρωμὴ δέον ἀπαραιτήτως νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς αὐτοῦ τε καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ λογιστηρίου τῶν Πατριαρχείων κ. Κ. Ἰωαννίδου, καθὼς καὶ τὴν σφραγίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας.

Ἐπίσης ἀγγέλλομεν ὅτι, ἀπὸ τῆς ἐντολῆς ἀπάντων τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις περιοδεούντων ἀνταποκριτῶν ἡμῶν, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν δικαιούται ἀπὸ τῆς σήμερον νὰ ἐλθῇ εἰς οἰανδήποτε δοσοληπτικὴν συνάφειαν διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας μετὰ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς· ἐπιφυλασσόμεθα δὲ νὰ καταστήσωμεν ἐγκαίρως γνωστὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τῷ μέλλοντι περιοδεούντων ἀνταποκριτῶν ἡμῶν, εἰ γε διορισθῶσιν τοιοῦτοι.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1948

Π. III. 726977